

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ СПОРТСМЕНІВ

МОТОРНА ОБДАРОВАНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПРОГНОЗУВАННЯ НА РАННІЙ СТАДІЇ ВІДБОРУ

НАТАЛІЯ ОГІЄНКО

*Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

Особливу актуальність представляє виявлення перспективних спортсменів, здатних досягти високих результатів. Це обумовлено високою потребою у сучасному спорті і досягненню високого рівня спортивних результатів у сучасному спорті і тому, що для їх досягнення спортсмену необхідно володіти рідкісними фізіологічними даними, унікальним поєднанням комплексу фізичних якостей і психічних здібностей, що знаходяться на гранично високому рівні розвитку. Таке поєднання зустрічається вкрай рідко.

На кожному з етапів багаторічної підготовки проводиться відбір спортсменів. Але відбір на ранній стадії довготривалого спортивного циклу, все ж таки, особливо значимий.

Ми згодні з думкою вчених (В.Н. Платонов, 1984), що недоцільно починати заняття спортом дітей молодшого шкільного віку. Але виявити природні задатки, визначити рухову обдарованість і, що найголовніше, використувати дитину на певну рухову діяльність, до якої вона має схильність, тобто дати певний прогноз її спортивного майбутнього, є особливо важливим саме в цьому віці.

Динамічні спостереження за зміною стану рухової функції дітей в процесі вікового розвитку підтверджують обґрунтованість прогнозу, а контролювання темпів приросту показників підвищує його точність (Сидорський В.М., Булгакова Н.Ж., 1980).

Метою дослідження було визначення стану рухової функції дітей молодшого шкільного віку і зміни її в динаміці вікового розвитку.

В ході дослідження вирішувались такі задачі:

1. Визначити стан рухової функції дітей 7-9 років в динаміці вікового розвитку.

2. На основі розроблених оціночних шкал рівня розвитку рухових якостей дітей виявити моторно обдарованих учнів і обґрунтувати прогностичність їх обдарованості.

Визначення рівня розвитку рухової функції дітей молодшого шкільного віку проводилось на основі використання тестів різної направленості: швидкість (біг 30 м); статична сила (вис на зігнутих руках); вибухова сила (стрибок у довжину з місця, стрибок угору з місця); загальна витривалість (біг 1000 м); швидкісна витривалість (човник біг 4x9 м); силова витривалість (згинання і розгинання рук в упорі лежачи, підтягування на перекладині, піднімання тулуба в сід за 1 хв.); гнучкість (нахил тулуба вперед із положення сидячи на підлозі).

Об'єктом дослідження були учні молодшого шкільного віку школи-гімназії № 9 та загальноосвітньої школи № 35 м. Кіровограда (611 учнів).

Тестування проводилось у два етапи: у жовтні 1997 року та у травні 1998 року.

Аналізуючи отримані дані, можна відмітити наступне.

Порівняння даних для загальної 7-9 років групи і для групи 7-річних дітей на основі значень t-критерію Стьюдента при достовірності $p < 0,05$ показало більш низькі результати дітей 7 років за всіма показниками, які вивчалися, виключаючи швидкісний показник та загальної витривалості ($P > 0,05$).

За даними дослідження результати 8-річних дітей мають більш низькі величини, ніж в загальній групі при $p > 0,05$.

Порівнюючи дані загальної групи і групи 9-річних дітей відмічається збільшення результатів за більшістю показників ($P < 0,05$). Відсутності достовірних відмінностей була відмічена за показниками загальної силової витривалості і гнучкості.

Наступним етапом аналізу було порівняння між віком.

Аналіз показників 7- і 8-річних дітей показав, що результати останніх більш високі і відмінності між ними за більшістю параметрів, які вивчалися достовірні ($P < 0,05$). Лише за показниками швидкості і загальної витривалості достовірних відмінностей не виявлено ($P > 0,05$).

Дані 8- і 9-річних дітей суттєво відрізняються ($P < 0,05$) практично за усіх показників, виключаючи загальну витривалість і гнучкість. ($P > 0,05$). Результати дітей 9 років кращі в середньому на 8-22 %.

Порівняльний аналіз показників 1 та 2 етапів дослідження в межах кожного віку показав збільшення результатів повторного обстеження наявності відмінностей за більшістю параметрів, які вивчалися ($P < 0,05$) для 7-річних дітей. Різниця за цими показниками складає 5-15 %.

Відсутність достовірних відмінностей ($P>0,05$) була виявлена за показниками гнучкості, швидкості та загальної витривалості.

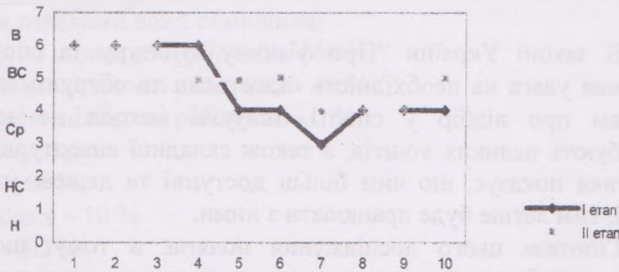
В групі 8-річних дітей результати другого обстеження більш високі, але достовірних відмінностей практично не спостерігаємо ($P>0,05$). Відмінності були відмічені за показником статичної сили ($P<0,05$).

При порівнянні показників 9-річних дітей від етапу до етапу виявлено підвищення результатів за більшістю параметрів, виключаючи швидкі та швидкісні тести. При цьому достовірних відмінностей не спостерігаємо ($P>0,05$).

На основі даних дослідження були розроблені рівномірні шкали рівня розвитку рухової функції дітей 7-9 років.

На кожному з етапів для кожної дитини був визначений "свій" рейтинг, тобто розроблені індивідуальні картки прояву рухових здібностей.

На 1 етапі виявлено 32% учнів, що показали результати високого рівня, на 2 етапі – 48% дітей, і лише 5% від загальної кількості обстежуваних мали яскраво виражені здібності до рухової діяльності. При повторному обстеженні ці діти покращують результати, зберігаючи свій рейтинг "кращих" (рис. 1).

Індивідуальна картка рівня розвитку рухових здібностей Ганни (8 років)

Отримані нами результати дають можливість попередньо зробити висновки про моторну обдарованість дітей, рейтинг яких зберігається від обстеження до обстеження. Визначення схильності дітей 7-9 років до тієї чи іншої рухової діяльності дає підстави здійснити процес селекції їх на певну групу видів спорту і, в майбутньому, не помилитись у виборі спортивної спеціалізації.

MOTOR GIFTEDNESS AS ONE OF THE MOST IMPORTANT FACTORS OF FORECASTING AT THE FIRST STAGE OF SELECTION

NATASHA OGIENKO

Kirovograd Teachers Training University by V. Vinnichenko

We defined the level of the development of the younger school children's motor function. We came to conclusion that we can make up the equal estimate scale upon this definition. Thus, there is the inclination to the definite motor activity. It was explored in our research.

We can regard this inclination as the found of the child's orientation to the definite kind of sport at this age.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІРИДОАНАЛІЗУ ЯК МЕТОДУ ВІДБОРУ У СПОРТИВНІЙ ГІМНАСТИЦІ

ІРИНА МАЛЯРЕНКО

Херсонський державний педагогічний університет

В законі України "Про фізичну культуру та спорт", звертається особлива увага на необхідність підготовки та обґрунтування проектів програм про відбір у спорті. Існуючі методи не завжди точні та потребують великих коштів, а також складної апаратури, зтяжні в чаші. Практика показує, що чим більш доступні та дешеві методи відбору в спорті, тим легше буде працювати з ними.

Гіпотеза цього дослідження полягає в тому, що між будовою райдужної оболонки ока, що є генетичними задатками та рівнем розвитку координаційних здібностей є певний зв'язок.

Виходячи з цього в даній роботі були поставлені задачі:

1) За допомогою метода іридоаналізу виявити особливості будови райдужної оболонки ока у дівчаток 5-6 років, що займаються спортивною гімнастикою.

2) Визначити взаємозв'язок між будовою райдужної оболонки ока та рівнем розвитку координаційних здібностей.

Іридоаналіз - метод, заснований на оцінці адаптаційно-трофічних змін райдужної оболонки ока і пов'язаний із сигнальною функцією регуляторних систем організму. Око є головною складовою частиною фотоенергетичної системи організму і тому приймає безпосередню участь в адаптації і взаємодії організму із навколишнім середовищем. Світло